

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ – ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

На састанку Одељења за социјалну политику и социјални рад Факултета политичких наука одржаном дана 2. 7. 2026. године формирана је Комисија за преглед и оцену пријаве докторске тезе кандидаткиње МА Тамаре Стојановић са насловом „Политике бриге о деци у Републици Србији између државе, тржишта и породице“. Одељење за социјалну политику и социјални рад у комисију за оцену научне заснованости докторске дисертације предложило је: проф. др Наталију Перишић, проф. др Аниту Бургунд Исаков и проф. др Александра Југовића. Након увида у пријаву и поднету документацију, Комисија подноси Наставно-научном већу Факултета политичких наука следећи:

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ КАНДИДАТКИЊЕ ТАМАРЕ СТОЈАНОВИЋ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТКИЊИ И ДИСЕРТАЦИЈИ

1.1. Биографски подаци

Тамара Стојановић рођена је 30. 9. 1997. године у Врању. Након завршене Гимназије ”Бора Станковић” 2016. године, уписала је основне академске студије Социјалне политике и социјалног рада на Универзитету у Београду – Факултету политичких наука. Дипломирала је 2020. године са просечном оценом 9,83. Исте године уписала је мастер академске студије Социјалне политике на Факултету политичких наука, које је завршила 2022. године одбраном мастер рада под називом „Систем здравствене заштите и здравственог осигурања у Републици Србији – основне карактеристике и актуелни изазови“, чиме је стекла звање мастер политиколошкиње за социјалну политику. Школске 2022/2023. године уписала је докторске академске студије социјалне политике и социјалног рада на Факултету политичких наука Универзитета у Београду.

Професионални академски развој започела је 2019. године ангажовањем на Одељењу за социјалну политику и социјални рад Факултета политичких наука у својству сараднице-демонстраторке за ужу научну област Социјална политика, на којој је била ангажована током четири школске године (2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 и 2022/2023). Од 1. марта 2023. године запослена је на Универзитету у Београду – Факултету политичких наука у звању истраживачице-приправнице. Од избора у ово звање, кандидаткиња је активно укључена у научноистраживачки и наставни рад на Факултету политичких наука Универзитета у Београду.

Области њеног научног интересовања обухватају међународну и националну социјалну политику, системе социјалне сигурности, род и државу благостања, антидискриминаторне политике и праксе, као и питања неплаћеног рада у области бриге и родних неједнакости.

1.2. Учесће на научно-стручним скуповима и научно истраживачким пројектима

Тамара Стојановић је учествовала на већем броју научно-стручних скупова у земљи и иностранству, и то:

- Међународна научна конференција “New Divisions, Struggles, and Solidarities in South East Europe“, Београд: Социолошко научно друштво Србије, 14. јун 2025. године.
- Међународна научна конференција „Друштвена криза и социјални рад – јачање међугенерациске солидарности за трајну добробит“, Сарајево: Универзитет у Сарајеву – Факултет политичких наука, 19. март 2025. године.
- Међународна научна конференција „Друштвена криза и социјални рад – заједничка будућност за трансформативну промјену“, Сарајево: Универзитет у Сарајеву – Факултет политичких наука, 19. март 2024. године.
- Национална научна конференција „Међународни аспекти социјалне политике и социјалног рада у време криза и конфликта“, Београд: Факултет политичких наука, 12. децембар 2023. године.

- Национална научна конференција са међународним учешћем 43. Сусрети социјалних радника „Превазилажење неједнакости: Одговори теорије и праксе социјалне политике и социјалног рада“, Београд: Факултет политичких наука, 2. јун 2023. године.

Поред учешћа на наведеним конференцијама, кандидаткиња је учествовала на следећим научно-истраживачким пројектима:

- Јун 2023. – октобар 2023. године – истраживачица-сарадница у оквиру пројекта *Reintegrate: Understanding Reintegration Governance*, University of Amsterdam at the Department of Political Science, Amsterdam Institute for Social Science Research (AISSR), финансираног од стране Европске комисије.
- Децембар 2022. – март 2023. године – практиканткиња у невладиној организацији Група 484 у оквиру пројекта *Migration, Integration and Governance Research Centre (MIGREC)*, финансираног од стране Европске комисије у оквиру шеме Horizont 2020.

1.3 Објављени радови

Кандидаткиња је до сада објавила шест научних радова, и то:

- Михајловић, С. и Стојановић, Т. (2025). *The transformative role of international actors in the development of social and solidarity economy policy in the Republic of Serbia*. *Српска политичка мисао*, 92(4), 143–167. (M24).
- Хрнчић, Ј., Гајић, М. и Стојановић, Т. (2024). *Развој програма за високошколско образовање за социјалну политику и социјални рад на Универзитету у Београду – Факултет политичких наука*. *Годишњак Факултета политичких наука*, специјални број, 44–62. (M52).
- Ђорђевић, В. и Стојановић, Т. (2024). *Двоструки стандарди заштите присилних миграната: Пример Мађарске и Пољске*. *Годишњак Факултета политичких наука*, специјални број, 121–141. (M52).
- Ђорђевић, В. и Стојановић, Т. (2024). *Перцепција стручних радника центара за социјални рад о материјалној подршци сиромашнима у Републици Србији*. *Баштина*, 34(62), 223–235. (M24).

- Стојановић, Т. и Ђорђевић, В. (2023). *Услуге социјалне заштите намењене деци и породицама у миграцијама у Републици Србији. Годишњак Факултета политичких наука*, 171–187. (M52).
- Павловић, Д., Бирманчевић, Ј. и Стојановић, Т. (2022). *Мере социјалне политике за смањење сиромаштва старијих у Европској унији. Геронтологија*, 2, 83–104. (M53).

2. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Предмет докторске дисертације Тамаре Стојановић је организација и расподела одговорности око бриге о деци у Србији између и унутар различитих сектора (јавног, приватног и неформалног). Истраживање се фокусира на улогу неплаћеног и неформалног рада унутар породице, као кључног механизма обезбеђивања свакодневне бриге о деци, са нагласком на родну асиметрију у подели ових обавеза између мајки и очева. У том контексту, предметом су обухваћене јавне политике у областима плаћеног рада и предшколског васпитања и образовања, тржишни механизми укључени у бригу о деци и последично расподељивање обавеза бриге о деци унутар породице. Истраживање се бави анализом неформалне бриге о деци као консеквенце дизајна, недостатака и ограничења политика бриге (испитујући факторе који утичу на коришћење и некоришћење постојећих права и услуга, нпр. одсуства с посла, дневно збрињавање), те оценом могућности и сценарија модификације постојећег режима бриге о деци Србији.

Општи циљ истраживања је научна дескрипција и анализа начина на који јавне политике, тржишни механизми и ресурси неформалног сектора обликују организацију и расподелу свакодневне бриге о деци у Србији, као и процена њиховог потенцијала за трансформацију постојећег режима бриге у правцу равномерније расподеле одговорности.

Посебни циљеви истраживања су:

1. Дескрипција и анализа карактеристика дизајна политика бриге о деци у Србији, са посебним освртом на међусобну усклађеност политика одсуства и система

предшколског васпитања и образовања, као и на импликације њихових ограничења за организацију свакодневне бриге о деци.

2. Анализа образаца коришћења права и услуга у области бриге о деци, као и испитивање деловања демографских, тржишних, законских, социокултурних и породичних фактора у обликовању одлука родитеља о њиховом коришћењу или некоришћењу.
3. Испитивање и анализа улоге тржишних механизма у организацији бриге о деци, са посебним фокусом на приватне предшколске установе и тржишно обезбеђене услуге чувања деце, као и на неједнакости у њиховом коришћењу међу породицама различитог социоекономског положаја.
4. Анализа образаца расподеле одговорности за свакодневну бригу о деци између мајки и очева у контексту дизајна постојећих политика и тржишних механизма, уз испитивање начина на који подршка старијих чланова породице доприноси одржавању постојећих родних образаца у пружању бриге.
5. Анализа начина на који постојеће јавне политике, тржишни механизми и ресурси неформалног сектора обликују могућност трансформације постојећег режима бриге о деци у Србији.

3. ОПИС САДРЖАЈА (СТРУКТУРЕ ПО ПОГЛАВЉИМА) ДИСЕРТАЦИЈЕ

Прелиминарну структуру дисертације чине увод, четири поглавља, закључак, прилози и списак коришћене литературе.

У првом поглављу, кандидаткиња ће представити проблем и предмет истраживања, укључујући његово операционално и теоријско одређење. У оквиру операционалног одређења биће прецизирани чиниоци садржаја предмета истраживања, као и његово временско, просторно и научно-дисциплинарно одређење. Теоријско одређење предмета истраживања обухватиће појмовно-категоријални апарат значајан за разумевање концепта бриге о деци, као и разматрање основних теоријских приступа који ће представљати основу за анализу истраживачког проблема. Посебна пажња биће посвећена феминистичким теоријама и њиховом разумевању бриге као питања етике, рада и

политике, феминистичкој критици државе благостања и различитим режимима бриге, као и значају интерсекционалности за разумевање потреба различитих група и дизајн политика бриге о деци. У овом поглављу биће представљен и преглед досадашњих истраживања у овој области, након чега ће бити дефинисани циљеви и хипотетички оквир истраживања. На крају поглавља биће образложен очекивани научни и друштвени допринос истраживања.

У другом поглављу рада фокус ће бити на политикама бриге о деци у Европској унији, при чему ће бити анализирани различити режими бриге о деци и начини организације и расподеле одговорности између државе, тржишта и породице. Биће размотрен нормативни и институционални оквир политика бриге о деци на нивоу Европске уније, као и релевантни стратешки и политички документи. Посебна пажња биће посвећена кључним статистичким показатељима који омогућавају поређење различитих облика подршке и организације бриге о деци у државама чланицама. На основу анализе релевантних показатеља биће представљени и примери позитивне праксе у земљама чланицама Европске уније, који могу бити значајни за сагледавање различитих могућности организовања и унапређивања политика бриге о деци у Србији.

У трећем поглављу биће представљене политике бриге о деци у Републици Србији, са фокусом на њихов историјски развој од периода социјализма до данас, као и на промене у начинима организације и расподеле одговорности за бригу о деци. Након историјског прегледа биће анализиран нормативни и институционални оквир политика бриге о деци у Републици Србији, укључујући права и услуге релевантне за организацију бриге. Биће представљени и анализирани кључни статистички показатељи, са посебним освртом на политике одсуства и систем предшколског васпитања и образовања, како би се сагледали обухват, доступност и карактеристике различитих облика подршке породицама са децом. На крају поглавља биће размотрени основни изазови и системска ограничења постојећег режима бриге о деци у Србији.

Четврто поглавље, представљаће централни емпиријски део дисертације, у оквиру којег ће бити анализирани начини организације бриге о деци и расподеле одговорности и ресурса између државе, тржишта и породице. На почетку поглавља биће представљен

методолошки оквир истраживања, који обухвата истраживачки дизајн, узорак, технике прикупљања података, поступак њиховог прикупљања и анализе, као и начин обраде података. У наставку ће бити представљени резултати истраживања који се односе на обрасце коришћења права и услуга у области бриге о деци, као и факторе који утичу на коришћење породилског одсуства и одсуства ради неге детета и услуга предшколског васпитања и образовања. Посебно ће бити анализирана улога тржишних механизма, неформалних и сродничких облика подршке у организацији бриге о деци. Такође ће бити размотрена расподела неплаћеног рада у домаћинству и родне разлике у организацији бриге о деци, као и могућности трансформације постојећег режима бриге о деци у Србији. На крају овог поглавља биће представљена дискусија резултата у односу на постављени теоријски и истраживачки оквир, као и ограничења истраживања. На основу добијених налаза биће формулисане препоруке за јавне политике усмерене на унапређивање организације и доступности различитих облика подршке у области бриге о деци.

У закључку ће бити сумирани најважнији налази истраживања и размотрени у односу на постављене циљеве и хипотезе, уз истицање научног и друштвеног доприноса рада и указивање на могуће правце даљих истраживања. У прилозима ће бити представљени материјали релевантни за спроведено истраживање, док ће списак коришћене литературе обухватити научне и стручне изворе коришћене у изради дисертације.

4. ХИПОТЕЗЕ ОД КОЈИХ ЋЕ СЕ ПОЛАЗИТИ У ИСТРАЖИВАЊУ

Општа хипотеза овог истраживања је да јавне политике, тржишни механизми и ресурси неформалног сектора у Србији обликују организацију свакодневне бриге о деци на начин који ограничава потенцијал за трансформацију постојећег режима бриге ка равномернијој расподели одговорности између и унутар различитих сектора и актера.

На основу опште хипотезе, кандидаткиња је формулисала осам **посебних хипотеза**, и то:

1. Карактеристике дизајна политика бриге о деци у Србији, нарочито неусклађеност између трајања права на одсуство ради неге детета и капацитета система

предшколског васпитања и образовања, производе институционална ограничења која обликују организацију свакодневне бриге о деци кроз повећано ослањање на неплаћени рад у оквиру домаћинства.

2. Деловање демографских, тржишних, законских, социокултурних и породичних фактора објашњава варијацију у коришћењу права и услуга бриге о деци, при чему различите комбинације фактора доводе до дистинктивних образаца понашања породица.
3. Одлуке очева о коришћењу права на одсуство ради неге детета обликоване су проценом економских последица по буџет домаћинства и ризика у погледу стабилности њиховог положаја на тржишту рада, што се повезује са њиховом нижом спремношћу да користе ова права.
4. Одлуке мајки о коришћењу права на породилско и одсуство ради неге детета доносе се у контексту присутних родних норми које у породичним преговарањима о организацији свакодневних обавеза доводе до тога да оне преузимају континуирану бригу о деци.
5. Варијације у коришћењу услуга предшколског васпитања и образовања међу породицама објашњавају се деловањем фактора попут броја деце у домаћинству, територијалне доступности установа, критеријума уписа и доступности сродничке подршке.
6. Ослањање на тржишне механизме (приватне предшколске установе и тржишно обезбеђене услуге чувања деце) функционише као стратегија родитеља којом се прилагођавају ограничењима јавног система, при чему се интензитет њиховог коришћења значајно разликује у односу социоекономски положај породица и доприноси репродукцији постојећих класних и територијалних неједнакости.
7. У контексту институционалних и тржишних ограничења, неформална подршка од стране старијих чланова породице доприноси одржавању постојеће родно асиметричне расподеле бриге о деци.
8. Трансформација режима бриге о деци у Србији ограничена је доминантним родним нормама које се репродукују кроз постојећи дизајн политика бриге о деци и свакодневне праксе организације бриге.

5. МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

Предвиђено је да истраживање буде мешовитог истраживачког дизајна (енгл. *mixed methods*), који комбинује квантитативне и квалитативне методе прикупљања података. Примена оваквог приступа оправдана је потребом да се сложен феномен организације и расподеле бриге о деци сагледа из више углова. Квантитативна компонента истраживања омогућиће увид у обрасце коришћења права, услуга и различитих извора подршке, као и идентификовање кључних трендова у организацији свакодневне бриге о деци. Квалитативна компонента допринеће дубљем разумевању искустава родитеља, начина доношења одлука и стратегија којима породице одговарају на постојећа институционална и тржишна ограничења. На тај начин, мешовити методолошки приступ омогућава истовремено сагледавање распрострањености одређених образаца организације бриге о деци и разумевање механизма који их обликују.

Методолошки оквир ће се заснивати на комбинацији примарних и секундарних извора података. Примарни подаци биће прикупљени емпиријским истраживањем које обухвата родитеље деце предшколског узраста у Републици Србији, применом упитника, полуструктурираних интервјуа и фокус група. Циљ прикупљања примарних података јесте анализа организације и расподеле свакодневне бриге о деци, као и разумевање начина на који родитељи користе и комбинују доступне институционалне, тржишне и неформалне ресурсе. Секундарна анализа обухватиће нормативни и институционални оквир политика бриге о деци у Републици Србији, укључујући међународне и регионалне стандарде, законе и подзаконске акте, стратегије, као и релевантне извештаје и публикације домаћих и међународних организација. Додатно, анализа ће обухватити међународну и домаћу научну литературу у области социјалне политике, фемистичке економије и феминистичке социологије и права. Овај ниво анализе ће омогућити разумевање нормативних и институционалних карактеристика политика бриге о деци у Републици Србији, као и њихово позиционирање у односу на међународне стандарде и савремене теоријске приступе у области социјалне политике и родне равноправности.

Из аспекта узорка, истраживање ће обухватити родитеље деце предшколског узраста у Републици Србији. Узорак ће бити формиран применом намерног узорковања, с обзиром на то да захтева циљано укључивање испитаника који поседују различита искуства у вези са организацијом свакодневне бриге о деци.

У оквиру свих компоненти истраживања (упитник, интервјуи и фокус групе), примењиваће се јединствени основни критеријуми за укључивање испитаника, који обухватају: (1) родитељство и бригу о детету узраста од 0 до 6 година, (2) добровољну и информисану сагласност за учешће у истраживању, као и (3) различит статус детета у систему предшколског васпитања и образовања (укључено / није укључено у вртић). Ови критеријуми представљају минималне услове за укључивање у узорак и примењују се на све учеснике без обзира на технику истраживања.

Након испуњавања основних критеријума, селекција учесника ће се додатно вршити према унапред дефинисаним карактеристикама релевантним за циљеве истраживања, на начин који обезбеђује максималну разноликост родитељских искустава. Ове карактеристике укључују: демографске и породичне карактеристике; положај на тржишту рада и тип запослења; и територијалну разноликост (велики урбани центри – Београд, Нови Сад, Ниш, средњи градови и руралне и приградске средине).

Квантитативни део истраживања обухватиће до 150 родитеља који ће попунити упитнике. У овом делу истраживања тежиће се што ширем обухвату родитеља различитих социоекономских, демографских и просторних карактеристика, како би се обезбедила разноврсност искустава релевантних за организацију бриге о деци. То подразумева укључивање родитеља различитог пола, старости, нивоа образовања и броја деце у домаћинству, као и родитеља са различитим положајем на тржишту рада (стандардни и нестандартни облици запослења, незапослени и неактивни), уз настојање да буду заступљени и различити територијални контексти.

Квалитативни део истраживања обухватиће до 20 полуструктурираних интервјуа са родитељима деце предшколског узраста, уз настојање да буде заступљен приближно под

једнак број мајки и очева. У овом делу примењиваће се намерна селекција испитаника, при чему ће се унутар унапред дефинисаних категорија (нпр. радни статус, укљученост у систем предшколског васпитања и образовања, територијални контекст) и бирати испитаници са различитим карактеристикама, како би се обезбедила максимална разноврсност искустава родитеља. Фокус интервјуа биће на разумевању процеса одлучивања, начина комбиновања институционалних, тржишних и неформалних ресурса, као и родних образаца у расподели свакодневне бриге.

Поред интервјуа, квалитативни део истраживања обухватиће до 4 фокус групе са родитељима деце предшколског узраста, при чему ће свака група имати 6–8 учесника. Посебне фокус групе биће организоване за мајке и очеве, ради омогућавања упоредивости искустава у оквиру истих критеријума селекције. У овом делу истраживања примењиваће се намерна селекција, при чему ће се фокус групе формирати тако да учесници унутар сваке групе деле одређене кључне карактеристике (нпр. у односу на радни статус, ниво образовања или узраст детета, односно да ли се родитељ у тренутку истраживања налази на одсуству ради неге детета или не), како би се подстакла размена искустава и идентификација заједничких образаца и стратегија. Посебно ће се пратити како родитељи перципирају институционална ограничења, доступност услуга и ослањање на неформалну подршку, као и како те околности обликују њихове стратегије организације бриге о деци.

Регрутација испитаника биће спроведена комбинацијом институционалних и дигиталних канала, како би се обезбедио приступ различитим категоријама родитеља. Почетни корак у процесу регрутације обухватиће сарадњу са предшколским установама (јавним и приватним), као и локалним самоуправама. Кроз ове канале биће дистрибуирани позиви за учешће у истраживању родитељима чија су деца укључена у систем предшколског васпитања и образовања или се налазе на листама чекања. Додатно, испитаници ће бити регрутовани путем родитељских онлајн заједница, форума и група на друштвеним мрежама, чиме се омогућава обухват родитеља који нису директно доступни кроз институционалне канале. За тешко доступне категорије испитаника (нпр. родитељи у нестандартним облицима запослења, очеви са искуством коришћења одсуства, као и родитељи са неформалним или нестабилним радним аранжманима) примениће се техника

снежне грудве. У том случају, иницијални испитаници биће замољени да упуте истраживача ка другим родитељима из свог личног или професионалног окружења који испуњавају наведене критеријуме.

Подаци ће бити прикупљени из примарних и секундарних извора у оквиру секвенцијалног мешовитог истраживачког дизајна, при чему ће квантитативна фаза претходити квалитативним фазама истраживања. Овакав приступ омогућава најпре идентификацију ширих образаца организације бриге о деци, а затим њихово дубље разумевање кроз објашњење уочених разлика и механизма који их производе.

Истраживање ће бити реализовано током 2027. године. Пре почетка емпиријског истраживања биће прибављена сагласност Етичке комисије Универзитета у Београду – Факултета политичких наука за спровођење истраживања. Након добијања сагласности приступиће се регрутацији учесника истраживања међу родитељима деце предшколског узраста у Републици Србији. Пре укључивања у истраживање, учесници ће бити усмено и писмено информисани о циљевима и садржају истраживања, начину коришћења података, добровољности учешћа, могућности повлачења из истраживања у било ком тренутку, као и о заштити анонимности и поверљивости података. Сагласност за учешће у истраживању биће прибављена у писаној форми пре попуњавања упитника и реализације интервјуа и фокус група. Прикупљени подаци користиће се искључиво у научноистраживачке сврхе, уз поштовање етичких стандарда истраживања у друштвеним наукама. Заинтересованим учесницима ће бити омогућен увид у резултате истраживања након завршетка истраживачког процеса и објављивања резултата.

Подаци добијени упитником биће кодирани и обрађени у софтверу SPSS, уз примену дескриптивне статистичке анализе. Подаци прикупљени путем полуструктурираних интервјуа и фокус група биће транскрибовани у целости и анализирани путем тематске анализе.

6. ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС

Научни допринос истраживања огледа се у развоју аналитичког оквира који омогућава објашњење фактора који утичу на одлуке родитеља о коришћењу или некоришћењу права и услуга у оквиру постојећег режима бриге о деци у Републици Србији. Уместо дескриптивног приступа који се задржава на приказу институционалних решења и образаца коришћења, истраживање је усмерено на разумевање начина на који родитељи доносе одлуке о коришћењу доступне институционалне подршке у оквиру различитих контекста. Допринос истраживања огледа се и у интегрисању политика у областима плаћеног рада и предшколског васпитања и образовања и тржишних механизма у јединствен аналитички оквир, чиме се омогућава сагледавање њиховог заједничког утицаја на организацију свакодневне бриге о деци. На тај начин обезбеђује се целовит увид у однос између формалних и неформалних облика подршке, као и у обрасце расподеле одговорности за бригу о деци унутар домаћинства. Додатни допринос истраживања односи се на идентификовање фактора који имају потенцијал да унапреде и трансформишу постојећи режим бриге у правцу његове веће доступности и праведније расподеле одговорности како унутар породице, тако и између јавног, приватног и неформалног сектора.

Друштвени допринос истраживања заснива се на емпиријски утемељеном разумевању фактора који утичу на одлуке родитеља о коришћењу или некоришћењу институционалне подршке. На основу добијених налаза биће формулисане препоруке за унапређење политика бриге о деци у Републици Србији, са фокусом на њихову већу усклађеност са реалним потребама родитеља и ограничењима са којима се суочавају у пракси. Резултати истраживања могу допринети унапређењу дизајна јавних политика кроз јачање њихове доступности, усклађености и функционалне повезаности, као и кроз смањење препрека у приступу правима и услугама. На тај начин, истраживање има потенцијал да допринесе унапређењу родне равноправности и смањењу социјалних неједнакости у области организације и расподеле бриге о деци. Крајњи допринос огледа се у формулисању препорука усмерених ка праведнијој расподели одговорности за бригу о деци, како унутар домаћинства, тако и између породице, државе и тржишта, уз истовремено јачање родно равноправнијих образаца учешћа у неплаћеном раду у области бриге.

ЗАКЉУЧАК

Научне и стручне компетенције кандидаткиње, формално и неформално усавршавање у области која је предмет рада, радови које је објавила, учешће на стручним и научним скуповима и образложење предлога докторске дисертације представљају основ за закључак о њеној оспособљености за рад на дисертацији и њен успешан завршетак.

На одређење предмета докторске дисертације утицала је кандидаткињина заинтересованост, а затим и научно-истраживачко искуство. Циљеви дисертације су јасно дефинисани и фокусирани, а истраживање има како научни, тако и друштвени потенцијал. Структура предложеног рада, хипотезе, избор метода и техника које ће се примењивати у истраживању, прелиминарни списак литературе, испуњавају све прописане услове за израду докторске дисертације.

Комисија је прегледала пријаву и пратећу документацију и констатовала да Тамара Стојановић испуњава све услове предвиђене законом, статутом Факултета, односно Универзитета за израду докторске дисертације.

МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Комисија сматра да је предложена тема докторске дисертације од научног, академског и стручног интереса и ширег друштвеног и практичног значаја. Имајући у виду свеобухватност и релевантност теме, као и одговарајуће хипотезе и предвиђене методе истраживања, Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду да одобри кандидаткињи Тамари Стојановић израду докторске дисертације на тему „Политике бриге о деци у Републици Србији између државе, тржишта и породице“, за ментора одреди проф. др Наталију Перишић и упути такав предлог Универзитету у Београду у даљу процедуру.

У Београду, 25. 8. 2026. године

КОМИСИЈА:

Проф. др Наталија Перишић, менторка
Универзитет у Београду – Факултет политичких наука

Проф. др Анита Бургунд Исаков
Универзитет у Београду – Факултет политичких наука

Проф. др Александар Југовић
Универзитет у Београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

СПИСАК ПРЕЛИМИНАРНЕ ЛИТЕРАТУРЕ

Alexander, P. and Baden, S. (2000). *Glossary on Macroeconomics from a Gender Perspective*. Bridge: Institute of Development Studies.

Altintas, E. and Sullivan, O. (2016). Fifty years of change updated: Cross-national gender convergence in housework. *Demographic Research*, 35 (16): 455–70.

Babović, M. (2009). Radne strategije i odnosi u domaćinstvu: Srbija 2003– 2007. U: Milić, A. i Tomanović, S. (ur.) *Porodice u Srbiji danas u komparativnoj perspektivi* (str. 135–151). Beograd: Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta.

Babović, M. (2010). *Rodne ekonomske nejednakosti u komparativnoj perspektivi: Evropska unija i Srbija*. Beograd: SeConS – Grupa za razvojnu inicijativu.

Babović, M. (2020). Ko plaća cenu neplaćenog kućnog rada i kako se prema tom pitanju odnose evropska i domaća levica? *Antropologija*, 20(1), 133–152.

Bambra, C. (2007). Defamilialisation and welfare state regimes: A cluster analysis. *International Journal of Social Welfare*, 16(4), 326–338.

Beasley, C. (1999). *What is feminism? Understanding contemporary feminist thought*. Sydney: Allen and Unwin.

Blagojević Hjuson, M. (2011). *Žene i muškarci u Srbiji: šta nam govore brojevi?* Beograd: UNWOMEN – Agencija Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena.

Blagojević Hjuson, M. (2013). *Rodni barometar u Srbiji: Razvoj i svakodnevni život*. Beograd: UN Women.

Canaan, S., Lassen, A. S., Rosenbaum, P. and Steingrimsdottir, H. (2022). *Maternity leave and paternity leave: Evidence on the economic impact of legislative changes in high-income countries* (IZA Discussion Paper No. 15129). Bonn: Institute of Labor Economics (IZA).

Cantillon, S. and Teasdale, N. (2021). *Empowering Women through reducing Unpaid Work: A regional Analysis of Europe and Central Asia*. UNECE.

Ciccia, R and Sainsbury, D. (2018). Gendering welfare state analysis: tensions between care and paid work. *European Journal of Politics and Gender*, 1(1–2), 93–109.

Ciccia, R and Verloo, M. (2012). Parental leave regulations and the persistence of the male breadwinner model: using fuzzy-set ideal type analysis to assess gender equality in an enlarged Europe. *Journal of European Social Policy*, 22(5), 507–528.

City for All Women Initiative [CAWI]. (2015). *Advancing equity and inclusion: A guide for municipalities*. Dostupno na: http://www.cawi-ivtf.org/sites/default/files/publications/advancing-equity-inclusion-web_0.pdf (posećeno 21.04.2026).

Collins, P. H. (2017). The difference that power makes: Intersectionality and participatory democracy. *Investigaciones Feministas*, 8(1), 19–39.

Collins, P. H. (1990). *Black Feminist Thought: Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment*. London: Unwin Hyman.

Cornwell, B., Gershuny, J. and Sullivan, O. (2019). The social structure of time: Emerging trends and new directions. *Annual Review of Sociology*, 45 (1): 301–20.

Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. *University of Chicago Legal Forum*, 1(8), 139–167.

Čudina-Obradović, M. i Obradović, J. (2003). Potpora roditeljstvu: izazovi i mogućnosti. *Revija za socijalnu politiku*, 10(1): 45–68.

Daly, M. (2002). Care as a good for social policy. *Journal of Social Policy*, 31(2), 251-270.

Daly, M. (2020). *Gender Inequality and Welfare States in Europe*. Cheltenham: Edward Elgar.

Daly, M. and Lewis, J. (2000). The concept of social care and the analysis of contemporary welfare states. *The British journal of sociology*, 51(2): 281–298.

De Beauvoir, S. (2010 [1949]). *The second sex*. New York: Vintage Books.

De Henau, J. (2022). *Costs and benefits of investing in transformative care policy packages: A macrosimulation study in 82 countries*. Geneva: International Labour Organization.

Dearing, H. (2016). Designing gender-equalizing parental leave schemes – what can we learn from recent empirical evidence from Europe? *Zeitschrift für Familienforschung*, 28(1), 39–64.

Degavre, F. and Nyssens, M. (2012). *Care regimes on the move: Comparing home care dependent older people in Belgium, England, Germany and Italy*. Charleroi: Centre Interdisciplinaire de Recherche Travail, Etat et Société, Université Catholique de Louvain.

Delphy, C. (1984). *Close to home: A materialist analysis of women's oppression*. Amherst: University of Massachusetts Press.

Dobrotić, I. and Blum, S. (2020). Inclusiveness of parental-leave benefits in twenty-one European countries: measuring social and gender inequalities in leave eligibility. *Social Politics*, 27(3), 588–614.

Dobrotić, I. (2021). *Rastuća (ne)vidljiva većina? Nesigurna i netipična zaposlenost i roditeljstvo*. Dostupno na: <https://www.incare-pyc.eu/wp-content/uploads/2021/02/InCARE-report-final-web.pdf> (pristupljeno 11.04.2026).

Dobrotić, I., Blum, S., Kaufman, G., Koslowski, A., Moss, P. and Valentova, M. (Eds.). (2025). *International Review of Leave Policies and Research 2025*. International Network on Leave Policies and Research. Dostupno na: [https://www.leavenetwork.org/fileadmin/user_upload/k_leavenetwork/annual_reviews/2025/Dobrotic et al LPRN 2025.pdf](https://www.leavenetwork.org/fileadmin/user_upload/k_leavenetwork/annual_reviews/2025/Dobrotic_et_al_LPRN_2025.pdf) (posećeno 20.04.2026).

Doucet, A., McKay, L., Mathieu, S. (2019). Re-imagining Parental Leave: a conceptual “thought experiment”. In: Moss, P, Duvander, A. and Koslowski, A. (eds), *Parental leave and beyond: recent international developments, current issues and future directions* (pp.333–352). Bristol: The Policy Press.

Duvander, A. Z. and Jans, A. C. (2009). Consequences of fathers’ parental leave use: Evidence from Sweden. *Finnish Yearbook of Population Research*, 44, 49–62.

Elson, D. (1998). The economic, the political and the domestic: Businesses, states and households in the organisation of production. *New Political Economy*, 3(2): 189–208.

Elson, D. (2017). Recognize, reduce, and redistribute unpaid care work: How to close the gender gap. *New Labor Forum*, 26 (2): 52–61.

England, P. (1992). *Comparable Worth: Theories and Evidence*. New York: Aldine De Gruyter.

England, P. (2005). Emerging theories of care work. *Annual Review of Sociology*, 31 (1): 381–99.

England, P. (2010). The gender revolution: Uneven and stalled. *Gender and Society*, 24 (2), 149–166.

Esping-Andersen, G. (1990). *The three worlds of welfare capitalism*. Cambridge: Polity Press.

Esping-Andersen, G. (2009). *The incomplete revolution. Adapting to women's new roles*. Cambridge: Polity Press.

Esquivel, V. (2014). What is a transformative approach to care, and why do we need it? *Gender & Development*, 22(3), 423–439.

European Institute for Gender Equality. (n.d.). *Intersectionality*. Dostupno na: https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1050?language_content_entity=sr-Cyrl-RS (pristupljeno 02.07.2026).

Eurostat. (2026). *Early childhood education statistics*. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Early_childhood_education_statistics (pristupljeno 15.04.2026).

Federici, S. (2012). *Revolution at point zero: Housework, reproduction, and feminist struggle*. Brooklyn, New York: PM Press.

Ferrant, G, Pesando, L.M. and Nowacka, N. (2014). *Unpaid care work: The missing link in the analysis of gender gaps in labour outcomes*. Boulogne-Billancourt: OECD Development Centre.

Fischer, F., Middleton, K., Ricks, E., Malone, C., Briggs, C. and Barnes, J. (2015). Not Just Black and White: Peer Victimization and the Intersectionality of School Diversity and Race. *Journal of Youth and Adolescence*, 44(6), 1241–1250.

Flora, P. and Heidenheimer, A. (1976). *The development of welfare states in Europe and America*. Piscataway, NJ: Transaction Publishers.

Fraser, N. (1995). From redistribution to recognition? Dilemmas of justice in a “postsocialist” age. *New Left Review*, (212), 68–93.

Fraser, N. (2016). Contradictions of capital and care. *New Left Review*, Vol. 100, 99–117.

Friedan, B. (1963). *The feminine mystique*. New York: W. W. Norton and Company.

Gershuny, J., Godwin, M., and Jones, S. (1994). *The domestic labour revolution: a process of lagged adaptation*. In Anderson, M., Bechhofer, F. and Gershuny, J. (Eds.), *The Social and Political Economy of the Household* (pp. 151–197). Oxford: Oxford University Press.

Ghysels, J., Van Lancker, W. (2011). The unequal benefits of activation: An 40 analysis of the social distribution of family policy among families with young children. *Journal of European Social Policy*, 21 (5), 472–85.

Gilligan, C. (1982). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Gornick, J. C. and Meyers, M. K. (2009). Institutions that support gender equality in parenthood and employment. In Wright E. O. (Ed.), *Gender equality: Transforming family divisions of labor* (pp. 3–54). London: Verso.

Guppy, N., Sakumoto, L. and Wilkes, R. (2019). Social change and the gendered division of household labor in Canada. *Canadian Review of Sociology*, 56 (2): 178–203.

Halim, D., Johnson, H. C., Perova, E. and Reynolds, S. A. (2021). *Childcare and mothers' labor market outcomes in lower- and middle-income countries* (Policy Research Working Paper No. 9515). Washington: World Bank.

Hankivsky, O. (2014). *Intersectionality 101*. Vancouver, BC: Institute for Intersectionality Research & Policy, Simon Fraser University.

Hankivsky, O. (Ed.). (2012). *An Intersectionality-Based Policy Analysis Framework*. Vancouver, BC: Institute for Intersectionality Research & Policy, Simon Fraser University.

Hankivsky, O. and Jordan-Zachery, JS. (2019). Introduction: bringing intersectionality to public policy. In: Hankivsky, O. and Jordan-Zachery, JS (eds), *The Palgrave Handbook of Intersectionality in Public Policy* (pp. 1–29). Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Healy, A. E. (2020). Gender role attitudes and religious denomination: Context matters. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 27 (2): 282–311.

Held, V. (2006). *The ethics of care: Personal, political, and global*. Oxford: Oxford University Press.

Hochschild, A. R. (1983). *The managed heart: Commercialization of human feeling*. Berkeley: University of California Press.

Hochschild, A. R. (1995). The Culture of Politics: Traditional, Post-modern, Cold-modern, and Warm-modern Ideals of Care. *Social Politics*, 2 (3): 331–45.

Hochschild, A. R., and Machung, A. (2003). *The second shift: Working parents and the revolution at home* (20th anniversary ed.). New York: Penguin Books.

Hook, J. L. (2010). Gender inequality in the welfare state: Sex segregation in housework, 1965–2003. *American Journal of Sociology*, 115 (5): 1480–523.

Hooks, B. (1984). *Feminist Theory from Margin to Center*. Boston: South End Press.

International Labour Organization. (2018). *Care work and care jobs – For the future of decent work*. Geneva: International Labour Organization.

Javornik, J. (2014). Measuring state de-familialism: Contesting post-socialist exceptionalism. *Journal of European Social Policy*, 24(3), 240–257.

Ji, Y., Xiaogang, W., Shengwei, S., and Guangye H. (2017). Unequal care, unequal work: Toward a more comprehensive understanding of gender inequality in post-reform urban China. *Sex Roles*, 77 (11–12): 765–78.

Jochimsen, M. A. (2003). Integrating vulnerability: On the impact of caring on economic theorizing. In Barker D. K. and Kuiper, E. (Eds.), *Toward a feminist philosophy of economics* (pp. 231–246). London: Routledge, 231–46.

Kittay, E. F. (1999). *Love's labor: Essays on women, equality, and dependency*. New York: Routledge.

Kohlberg, L. (1981). *The philosophy of moral development: Moral stages and the idea of justice*. San Francisco: Harper and Row.

Laslett, B. and Brenner, J. (1989). Gender and social reproduction: Historical perspectives. *Annual Review of Sociology*, 15(1), 381–404.

Leira, A. (1998). Caring as social right: Cash for child care and daddy leave. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 5(3), 362–378.

Leitner, S. (2003). Varieties of familialism: The caring function of the family. Belgium in comparative perspective. *European Societies*, 5(4), 353–375.

León, M. and Pavolini, E. (2014). “Social investment” or back to “familism”: The impact of the economic crisis on family and care policies in Italy and Spain. *South European Society and Politics*, 19 (3): 353–69.

Leopold, T., Skopek, J. and Schulz, F. (2018). Gender convergence in housework time: A life course and cohort perspective. *Sociological Science*, 5(1): 281–303.

Lewis, J. (1992). Gender and the development of welfare regimes. *Journal of European Social Policy*, 2(3): 159–173.

Lewis, J. (2002). Gender and welfare state change. *European Societies*, 4(4), 331–357.

Lightman, N. (2020). Comparing care regimes: Worker characteristics and wage penalties in the global care chain. *Social Politics*, 28(4): 971–998.

Lohmann, H. and Zagel, H. (2016). Family policy in comparative perspective: the concepts and measurement of familization and defamilization. *Journal of European Social Policy*, 26(1): 48–65.

Macura, T. (2023). *Roditeljsko odsustvo u Srbiji sa posebnim osvrtom na očeve kao korisnike prava*. Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP). Dostupno na: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-06/roditeljsko_odsustvo_sa_posebnim_ostvrtom_na_oceve_kao_korisnike_prava.pdf (pristupljeno 17.06.2026).

McKay, L., Mathieu, S. and Doucet, A. (2016). Parental-leave rich and parental-leave poor: inequality in Canadian labour market based leave policies. *Journal of Industrial Relations*, 58(4): 543–562.

Michel, S. and Peng, I. (eds.) (2017). *Gender, migration, and the work of care: A multi-scalar approach to the Pacific Rim*. Cham: Palgrave Macmillan.

O'Connor, J. (1993). Gender, class and citizenship in the comparative analysis of welfare state regimes: Theoretical and methodological issues. *The British Journal of Sociology*, 44(3), 501–518.

OECD. (2011a). *Help Wanted? Providing and Paying for Long-Term Care*. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2011b). *Doing Better for Families*. Paris: OECD Publishing. Dostupno na: https://www.oecd.org/en/publications/doing-better-for-families_9789264098732-en.html (posećeno 18.04.2026).

OECD. (2013). *Labour market effects of parental leave policies in OECD countries* (OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 141). Paris: OECD Publishing.

Orloff, A. (1996). Gender in the Welfare State. *Annual Review of Sociology*, 22(1): 51– 78.

Pailhé, A., Solaz, A. and Stanfors, M. (2021). The great convergence? Gender and unpaid work in Europe and the United States. *Population and Development Review*, 47(1): 181–217.

Parental Leave Corporate Task Force. (2020). *Putting fathers' care to work: Landscape report on working fathers' uptake of parental leave*. Washington, DC: Parental Leave Corporate Task Force.

Patnaik, A. (2019). Reserving time for daddy: The consequences of fathers' quotas. *Journal of Labor Economics*, 37(4), 1009–1059.

Pavolini, E. and Ranci, C. (2008). Restructuring the welfare state: Reforms in longterm care in Western European countries. *Journal of European Social Policy*, 18(3), 246–259.

Pavolini, E. and Van Lancker, W. (2018). The Matthew effect in childcare use: a matter of policies or preferences? *Journal of European Public Policy*, 25(6), 878–893.

Pennerstorfer, A., Pennerstorfer, D., and Neumayr, M. (2025). Unequal access to childcare in cities: Is equal public funding sufficient? *Urban Studies*, 62(4), 647–664.

Perišić, N. (2016). *Socijalna sigurnost - pojmovi i programi*. Beograd: Fakultet političkih nauka.

Perišić, N. and Pantelić, M. (2021). Care triangle or care diamond? The case of childcare and eldercare in Serbia. *Revija za socijalnu politiku*, 28(3), 323-344.

Perišić, N. and Vidojević, J. (2015). The Role of Public Policies in Supporting Female Employment in Serbia. *The South Slav Journal*, 34(1–2): 58–86.

Perišić, N. i Vidojević, J. (2018). Feministička dekonstrukcija i rekonstrukcija države blagostanja. U: Zaharijević, A. i Lončarević, K. (ur.), *Feministička teorija je za sve* (str. 201–219). Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju i Fakultet političkih nauka.

Perišić, N., and Tanasijević, J. (2018). Female labour market participation in Serbia. In Zamfira, A., de Montlibert, C. and Radu, D. (Eds.), *Gender in Focus: Identities, Codes, Stereotypes and Politics* (pp. 314–331). Opladen: Barbara Budrich Publishers.

Plantenga, J., Remery, C., Helming, P., Meulders, D. and Kanjuo-Mrčela, A. (2005). *Reconciliation of work and private life: A comparative review of thirty European countries*. Luxembourg: Office for official publications of the European Communities.

Porodični zakon. (2005). *Službeni glasnik RS*, br. 18/2005, 72/2011 – dr. zakon i 6/2015.

Poverenik za zaštitu ravnopravnosti. (2019). Istraživanje o položaju starijih žena u Srbiji. Beograd: Poverenik za zaštitu ravnopravnosti.

Pravilnik o bližim uslovima, postupku i načinu ostvarivanja prava na odsustvo sa rada ili rada sa polovinom punog radnog vremena radi posebne nege deteta. *Službeni glasnik RS*, br. 56/2018.

Razavi, S. (2007). *The political and social economy of care in a development context: Conceptual issues, research questions and policy options*. Geneva: United Nations Research Institute for Social Development.

Razavi, S. and Staab, S. (Eds.). (2012). *Global variations in the political and social economy of care: Worlds apart*. New York: Routledge.

Republički zavod za statistiku (2021). *Korišćenje vremena u Republici Srbiji, 2021*. Dostupno na: <https://www.stat.gov.rs/sr-latn/vesti/statisticalrelease/?p=13924> (pristupljeno, 27.08.2024).

Republički zavod za statistiku. (2022). *Predškolsko vaspitanje i obrazovanje, školska 2021/22. godina*. Dostupno na: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2022/Pdf/G20221083.pdf> (pristupljeno 08.04.2026).

Republički zavod za statistiku. (2024a). *Anketa o radnoj snazi*. Beograd: Republički zavod za statistiku.

Republički zavod za statistiku. (2024b). *Žene i muškarci u Republici Srbiji*. Beograd: Republički zavod za statistiku.

Republički zavod za statistiku. (2024c). *Istraživanje o strukturi zarada, 2022*. Beograd: Republički zavod za statistiku.

Republički zavod za statistiku. (2026). *Predškolsko vaspitanje i obrazovanje, 2026*. Dostupno na: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2026/HtmlL/G20261104.html> (pristupljeno 15.03.2026).

Right to Education Initiative. (2021). *Early childhood care and education: Definitions*. London: Right to Education Initiative. Dostupno na: <https://www.right-to-education.org/resource/early-childhood-care-and-education-definitions> (pristupljeno 19.02.2026).

Sainsbury, D. (1994). *Gendering welfare states*. London: SAGE Publications.

Salin, M., Ylikännö, M. and Hakovirta, M. (2018). How to divide paid work and unpaid care between parents? Comparison of attitudes in 22 Western countries. *Social Sciences*, 7 (10): 188.

Saraceno, C. (2011). Childcare needs and childcare policies: A multidimensional issue. *Current Sociology*, 59(1), 78–96.

Saxonberg, S. (2013). From defamilialization to degenderization: Toward a new welfare typology. *Social Policy & Administration*, 47(1): 26-49.

Siaroff, A. (1994). Work, welfare and gender equality: A new typology. In D. Sainsbury (Ed.), *Gendering welfare states* (pp. 82–100). London: Sage.

SeCons – Grupa za razvojnu inicijativu. (2020). *Ekonomija brige u vreme pandemije COVID-19 i mere za njeno sprečavanje u Srbiji*. Beograd: UN Women i SeCons.

SeCons – Grupa za razvojnu inicijativu. (2023). *Položaj i izazovi radnica u uslugama čišćenja i nege u Srbiji*. Beograd: SeCons i Astra

Stanfors, M., Jacobs, J. C. and Neilson, J. (2019). Caregiving time costs and trade-offs: Gender differences in Sweden, the UK, and Canada. *Journal of Family and Economic Issues*, 40(3): 362–381.

Stanojević, D. (2018). *Novo očinstvo u Srbiji – Sociološka studija o praksama i identitetima očeva*. Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.

Stanojević, D. (2019). *Novo očinstvo u Srbiji: Sociološka studija o praksama i identitetima očeva*. Beograd: Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta.

Stanojević, D. (2022). Odgovor na izazov depopulacije iz perspektive porodičnog života – da li je moguće uskladiti rodne uloge i dostići željeni broj dece?. U: Vuković, D. (urd), *Ljudski razvoj kao odgovor na demografske promene* (str. 77-92). Beograd: UNDP Srbija.

Stiglitz, J., Sen, A., and Fitoussi, J. P. (2007). *Report on the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress*. Paris: Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress.

Sullivan, O. (2013). What do we learn about gender by analyzing housework separately from child care? Some considerations from time-use evidence. *Journal of Family Theory & Review*, 5 (2): 72–84.

Tanasijević, J. (2016). *Politike usklađivanja porodičnih i profesionalnih obaveza u Srbiji* [Doktorska disertacija]. Beograd: Fakultet političkih nauka.

Tasić, M., Davidović, M., Milićević Kalašić, A. i Ševo, G. (2007). *Gerijatrijski praktikum*. Beograd: Gradski zavod za gerontologiju, kućno lečenje i negu; Kliničko-bolnički centar „Zvezdara“.

Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva, (2018). *Indeks rodne ravnopravnosti u Republici Srbiji: Merenje rodne ravnopravnosti u Republici Srbiji u 2021. godini*. Dostupno na: https://www.stat.gov.rs/media/343261/indeks_rodne_ravnopravnosti_u_rs_2021.pdf (pristupljeno 28.08.2021).

Timonen, V., Convery, J. and Cahill, S. (2006). Care revolutions in the making? A comparison of cash-for-care programmes in four European countries. *Ageing & Society*, 26 (3): 455–7.

Tomanović S., Stanojević D. i Ljubičić, M. (2016). *Postajanje roditeljem u Srbiji, Sociološko istraživanje tranzicije u roditeljstvo*. Beograd: Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet.

Tomanović, S. (2010a). Odlike roditeljstva. U: Milić A. i sar. (ur.) *Vreme porodica. Sociološka studija o porodičnoj transformaciji u savremenoj Srbiji* (str. 177–195). Beograd: Čigoja i Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta.

Tomanović, S. (2010b). *Odrastanje u Beogradu*. Beograd: Čigoja i Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta.

Tomanović, S. (2012). Tranzicije u porodičnom domenu. U: Tomanović, S. i sar. (ur.) *Mladi – naša sadašnjost* (str. 127-145). Beograd: Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta.

Tong, R. (2009). *Feminist thought: A more comprehensive introduction* (3rd ed.). Boulder, Colorado: Westview Press.

Tronto, J. C. (1993). *Moral boundaries: A political argument for an ethic of care*. New York: Routledge.

Tronto, J. C. (2013). *Caring democracy: Markets, equality, and justice*. New York: New York University Press.

UN Women (2019). *Making Every Woman and Girl Count: In Brief: Europe and Central Asia*.

Dostupno na:

[https://data.unwomen.org/sites/default/files/documents/Publications/AR2019Annex/MEWGC_A%20NUAL%20REPORT%202019 BRIEF REGIONAL%20REPORT EUROPE%20AND%20CENTRAL%20ASIA RND5-LR_FINAL.pdf](https://data.unwomen.org/sites/default/files/documents/Publications/AR2019Annex/MEWGC_A%20NUAL%20REPORT%202019%20BRIEF%20REGIONAL%20REPORT%20EUROPE%20AND%20CENTRAL%20ASIA%20RND5-LR_FINAL.pdf) (pristupljeno 10.09.2025).

UN Women (2020). Whose Time to Care? Unpaid Care and Domestic Work During COVID-19.

Available at: https://data.unwomen.org/sites/default/files/inline-files/Whose-time-to-care-brief_0.pdf (pristupljeno 15.08.2025).

UN Women. (2018). *Turning promises into action: Gender equality in the 2030 Agenda for Sustainable Development*. UN Women. Dostupno na:

https://unsdg.un.org/sites/default/files/2024-07/FINAL_UN%20System%20Care%20Policy%20Paper_24June2024.pdf (pristupljeno 11.04.2026).

UN Women. (2020). *Ekonomija brige u vreme pandemije COVID-19 i mera za njeno sprečavanje u Srbiji*. Beograd: UN Women; Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost Vlade Republike Srbije.

UN Women. (2021). *Quantifying care: Design and harmonization issues in time-use surveys*. Dostupno na: <https://data.unwomen.org/publications/quantifying-care-design-and-harmonization-issues-time-use-surveys> (pristupljeno 20.03.2026).

UNESCO. (2025). *Early childhood care and education: what you need to know*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Dostupno na: <https://www.unesco.org/en/early-childhood-education/need-know> (pristupljeno 05.04.2026).

UNICEF and UNESCO. (2024). *The right to a strong foundation: Global report on early childhood care and education*. New York & Paris: United Nations Children's Fund and United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Dostupno na: <https://www.unicef.org/media/158496/file/Global-report-on-early-childhood-care-and-education-2024-1.pdf> (pristupljeno 11.03.2026).

UNICEF. (2018). *An unfair start: Inequality in children's education in rich countries*. Innocenti Research Centre. Dostupno na: <https://www.unicef.org/innocenti/reports/an-unfair-start> (pristupljeno 21.04.2026).

UNICEF. (2017). *UNICEF's Programme Guidance for Early Childhood Development*. New York: United Nations Children's Fund (UNICEF). Dostupno na: <https://www.unicef.org/documents/unicef-programme-guidance-early-childhood-development> (pristupljeno 16.04.2026).

UNICEF. (2024). *Situaciona analiza prava i položaja dece i adolescenata u Srbiji*. Dostupno na: https://www.unicef.org/serbia/en/media/27781/file/SitAn_2024_sr_web.pdf.pdf (pristupljeno 17.04.2026).

United Nations General Assembly. (2015). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development* (A/RES/70/1). New York: United Nations.

United Nations. (2024). *Transforming care systems in the context of the Sustainable Development Goals and Our Common Agenda: UN system policy paper*. New York: United Nations. Dostupno na:
<https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2018/SDG-report-Gender-equality-in-the-2030-Agenda-for-Sustainable-Development-2018-en.pdf> (pristupljeno 11.04.2026).

UNECE and UNDP. (2021). *Childcare, Women's Employment and Covid-19 Impacts: Serbia*. Geneva: United Nations Economic Commission for Europe and United Nations Development Programme.

Van Hooren, Franca J. (2012). Varieties of migrant care work: Comparing patterns of migrant labour in social care. *Journal of European Social Policy*, 22 (2): 133–47.

Veerle, M. (2011). *Cooking, Caring and Volunteering: Unpaid Work Around the World*. Paris: OECD Publishing.

Wharton, A. S. (2005). *The sociology of gender: An introduction to theory and research*. Oxford: Blackwell Publishing.

Williams, F. (2018). Intersectionality, gender and social policy In: Shaver, S. (ed), *Handbook on Gender and Social Policy* (pp. 37–54). Northampton, MA: Edward Elgar.

World Health Organization. (2022). *Long-term care: Questions and answers*. Dostupno na:
<https://www.who.int/europe/news-room/questions-and-answers/item/long-term-care> (pristupljeno 26.02.2026).

Yerkes, MA. and Javornik, J. (2018). Creating capabilities: childcare policies in comparative perspective. *Journal of European Social Policy*, 29(4), 529–544.

Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom. *Službeni glasnik RS*, br. 113/17, 50/18, 46/21 – US, 51/21 – US, 53/21 – US, 66/21, 130/21, 62/23 i 11/24.

Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. *Službeni glasnik RS*, br. 88/2017, 27/2018 – dr. zakoni, 10/2019, 27/2018 – dr. zakon, 6/2020, 129/2021, 92/2023 i 92/2023 – dr. zakon.

Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju. *Službeni glasnik RS*, br. 18/2010, 101/2017, 113/2017 – dr. zakon, 95/2018 – dr. zakon, 10/2019, 86/2019 – dr. zakon, 157/2020 – dr. zakon, 123/2021 i 129/2021 – dr. zakon.

Zakon o radu, *Službeni glasnik Republike Srbije*, 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – odluka US i 113/207.

Zakon o socijalnoj zaštiti. (2011). *Službeni glasnik RS*, br. 24/2011.

Žarković J. i Vladislavljević M. (2020). *Ekonomski efekti usled manjeg učešća žena na tržištu rada*. Dostupno na: <https://www.zenenaprekretnici.org/publikacije/> (pristupljeno, 27.08.2025).